

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
(Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών)

*Σύγκριση των Βακχών του Ευριπίδη
με τον Χριστό πάσχοντα*

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΗΜΑΡΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΜΕΛΗ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΔΑΝΙΗΛ ΙΑΚΩΒ (επόπτης)

ΠΟΥΛΧΕΡΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

ΘΑΛΕΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2011

.....	2
.....	3
.....	5
: SUI GENERIS	 6
:	(;)..... 16
ó	:..... 27
ö.....	27
(1 ó 63).....	39
(64 ó 169).....	43
(170 ó 369).....	45
(370 ó 433).....	47
(434 ó 518).....	49
(519-75), (862-911), (977-1023), (1153-64)	 52
(576 ó 861).....	54
(912 ó 976).....	59
(1024 ó 1152).....	59
(1165 ó 1392).....	61
.....	73
ó ABSTRACT	76
.....	78
.....	81

» (. *LIMC*, . 1, . 414): « (4
(.) ,
(. 5 6).
(. *LIMC*, . 2, . 523, . 97*).

_____

·
,

·
'
ó
ó

·
,

·

,

'

ó . . .

ó

:

·

. . . 4

”

,

·

õ

ö

,

·

. . .

,

·

·

·

·

( )

õ ' ö

õ ö

/

/

« »

ἄπειρον δ' ἀπέβη τόδε πράγμα

ΔΗΜΑΡΧΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

L' Année Philologique.

Liddell ó Scott ó

Jones (: = , : . = , . =
( ), . = , = , . =
).
.

..

: . = , . = ,
. = , . = .
, (..)

.

„ . : ,
.: /
.:

.: /

.:

Diggle,

..

Tuilier.

.

.

,
 ,
 (, , , ,
 ), ð ö .
 , Kirk,
 4. ð ö
 .
 5. ,
 .
 ,
 6.
 -
 .

233-8 453-9
 (236: χάριτας Ἀφροδίτης ἔχων, 453:
 οὐκ ἄμορφος εἶ, ξένε), (237-8:
 συγγίγνεται ... νεάνισιν, 454: ὡς ἐς γυναίκα).
 : (235: εὔσομος κόμην)
 (455-6: πλόκαμός τε γάρ σου
 ταναός ... πόθου πλέως), (457-8: λευκὴν δὲ
 χροιάν ... ὑπὸ σκιᾶς). ,
 ,
 .

. 61 Radt
 7. . 62 :

---

4 Kirk, .4, .25
 5 1 ( )2
 6 . 3 4 .
 7

ὄμακροσκελῆς μὲν. ἄρα μὴ χλοῦνης τις ἦν;ö,

: ð ,

;ö

. 61 (

. 61 62)⁸.

( ) ,

ð ö

9 ,

, ,

.

, ,

,

ó

. . 10 -11 . ó

,

ð

ö

.

ó

,

.

,

10 .

,

,

,

. . ,

.

,

,

,

.

,

8

Aéíion

(. 1, . 255, . 28).

ὄχλοῦνηςö

,

ö

, . 247 ,

ö.

9
10

(1996),

( )

,

(2006),

Tyrwhitt,

, 18 .¹¹.

(

)

biographical fallacy.

19 .

August Friedrich Schlegel¹².

, Winckelmann,

ō ö,

( )

;

. 1872

ō

ö¹³,

---

11 . 105. öEmendationes in Euripidemö. , 2006, . 99,

12 . , 1996, . 5-13.

13 ( ) : öDie
Geburt der Tragoedie aus dem Geiste der Musikö.
Wagner
Wagner
Henrichs,

( )

14

(. 677-774),

¹⁵ . Henrichs

ō ö ¹⁶,

¹⁷ .

(

)

ō ö,

ō ö

( )

( )

Wilamowitz¹⁸ .

. . Henrichs, 2010, . 630-632.

14 . , 1996, . 23-4.

15 . , 1996, . 32.

16

Erwin Rohde.

17 Henrichs, 1993, . 22-4.

18 . , 1996, . 32-8 Henrichs, 2010, . 635-6.

Tyrrell, 1871

19
ö

19
Wilamowitz

(1889).
Murray
20
( )

Diggle.
Cambridge.
Harrison,

Harrison
20
Harrison

---

19 . Tyrrell, xxxv ó l.
20 Harrison
Obbink, . 66.

ō ö Harrison

Cambridge

Murray,

Harrison. Murray

ō

ö,

ō

ö.

( )

ō

ö

ö²³.

ō

ó

ö

Verrall

Dodds

: öEuripides the

Rationalistö (Verrall)

öEuripides the Irrationalistö (Dodds).

Cambridge,

ō

ö

ó

Verrall

Dodds

: 1929 öEuripides the

Irrationalistö, 1944 (1960²)

, 1951

öThe Greeks and the Irrationalö.

Dodds

21

« » . Henrichs, 2010, . 637.

22

Harrison

Cambridge

1996, . 61-9.

23

Murray

, 1996, . 69-75.

) (, , 24 .

Verrall , ,

25 . Dodds 26 .

Dodds ,

Freud. Dodds

Winnington ó Ingram,

ó ,

(. 809-12).

ó , ( )

(. 1263-84).

---

24 Dodds, xi-xx.
 25 Dodds, xxvii-xxviii.
 26 , 2006, . 102.

Otto Jeanmaire , Vernant, Vidal-
Naquet, Detienne Girard.

Cambridge

27.

øDionysiac Poetics and Euripides' *Bacchae*ö

. 1982 Segal

Segal

, ð

ö,

Segal

Kullmann,

Segal

Kullmann²⁸.

ø

29.

27

28 . , 2004, . 49-52.

29 . , . 216-222.

Girard.

: Roux, Oranje ð*Bacchae: The Play*
and its Audience Seaford.

,
,
,
Seaford
,
ó

(, . .)³⁰.

Radke, *Tragik und Metatragik: Euripidesø Bacchen und die moderne Literaturwissenschaft* (Berlin, 2003).
30 . Seaford, . 53.

:

(;)

sui generis .

( )

( )

:)

;

)

;)

;

31

2632

³²,

³³,

2531

30

71

.(

),

persona.

34

: . 3-4: νῦν τε κατ' Εὐριπίδην/ τὸ κοσμοσωτήριον ἔξερω πάθος.

ᾧπεφιλμένον τῷ

31

, . 318
ö.

ö

32

6

Tuilier

Tuilier.

30-31

6,

2638.

(Hunger,

. . . 2640.

6

33

. 1461-3

. 1489 . .

(. 353,

. 1)

34

ö

ö

Διδασκάλω μύστηνō

( ) .

(. 29-30).

[, ( ), , ( ) , ,]

35 ,

2531 .

: 1) , 2) , 3) .

Tuilier . .

36 .

: Cantarella

37 .

ō

ö

:)

, . 1-1133,)

. 1134-1905,)

, . 1906-2531³⁸.

(. 2532-71)

(. 2572-602),

(*Άσπιλε, Αμόλυντε,*

Άφθορε, Άχραντε ...)

(*Καὶ δὸς ἡμῖν Δέσποτα ...)*

(Doering) 6

Doering

(

35

36

37

38

Tuilier

( )

(

).

( ), ( ),

: ἔχεις ἀληθές δράμα καὶ πεπλασμένον/ πεφυρμένον τε μυθικῶν λήρων κόπρω (. 2605-6 Doering).

, ð ð, . ð ö ;

. , . ,

, 40

, . , .

ó ó ,

, . , , . . .

, ,

39 . Doering, . 227.
40

ó (. 2270-304). , ó

, .
 ,
 . . . ,
 , , 41 .
 , ' ' .
 . -
 , ὅποιηται ἄμα καὶ
 κριτικοῖο,
 ,
 : ὄ
 , ὄ.
 ὄ ὄ⁴² .
 ὄ ὄ . . . ,
 . . . , ' ' ,
 ,
 . . . , 1500 .
 .
 ( ) , .

41 . Lesky, . . . , . 429-47 (. . . 442) - . 9-12.

42 Theoharidis, . 57,

ōist nichts Befremdendesō.

).

(

43

44

Cottas, Tuilier

45

ó

La Piana

46

Cottas⁴⁷,

õ ö.

(' . .)

---

43 . Lesky, . . , . 254-5.

44

- , . 13-16.

45 Cottas õLe théâtre à Byzanceó, 1931, Paris. Tuilier .

46 . La Piana, . 172-4.

47 . La Piana, . 189-208.

, . . :) (ó),)
,) ,)

48.

, , . , ,

1 . . . 49

: 1 -2 .)

(. . : 4);,

14 .

õ

ö.

50

6 13 .

14 .

Bertrandon de la Brocquiere

51.

« »; , ó

---

48 . , . 362.

49 . , . 366.

50

õ ö, 6 -7 . . . . , . 405.

51 . , . 402.

ό

« » , , ,

ὄ ὄ ὄμίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας, ὄ , ὄ⁵².

( ),
53

La Piana

ὄ ὄ⁵⁴
:)

55

52 . Theoharidis, . 61.

53 ὄ ὄ ὄ (. 401)
ὄ ὄ (. 229) ὄ ὄ ὄ

54 . La Piana, . 176-80.
55

ό ό

( )

La Piana

õ ö

56

õ ö

(434-447).

La Piana.

56

( )

(,)

, .403.

: Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ θεολόγου ὑπόθεσις δραματικὴ κατ' Εὐριπίδην περιέχουσα τὴν δι' ἡμᾶς γενομένην σάρκωσιν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ἐν αὐτῷ κοσμοσωτήριον πάθος⁵⁷.

(Krumbacher, Hunger, Doelger)

58

Tuilier

11 -12

, ο Brambs,

59

Brambs

Hunger,

60

11

( )⁶¹.

Brambs, Doering

12

. 2605-10 (

Doering),

: ἔχεις ἀληθῆς

δρᾶμα κοῦ πεπλασμένον/ πεφυρμένον τε μυθικῶν λήρων κόπρω,/ ὁ

57

Tuilier.

58 . . . 518.

59 . Brambs, . 17-23.

60 . Hunger, . 503.

61 . . . 319.

φιλομαθῆς εὐσεβοφρόνων λόγων./ εἰ γοῦν θέλεις σὺ καὶ Λυκόφρονος,
τρόπω/ γλυκόφρονος νῦν ὡς θέμις ἐγνωσμένου,/ λέξω τὰ πολλὰ νητρεκῶς,
ὧν μ' ἱστορεῖς.

Duebner

,

- . Doering

,

62

Horna

.

,

(

1-3: ἐπεὶδ' ἀκούσας εὐσεβῶς ποιημάτων/ ποιητικῶς νῦν εὐσεβῆ κλύειν
θέλεις,/ πρόφρων ἄκουε...).

Horna

,

,

.

63

,

..

. .

12

11

64

. . Tuilier

4 -5 . . .,

.

∅

Tuilier

..

65

:

. . 454-7: πῆ πῆ πορεύη, Τέκνον; ὡς απωλόμην./ ἔκητι τίνος τὸν ταχὺν

---

62 . Doering. . 226-8.

63 Parisinus 2875 Monacensis 154. ' . . . Horna, .

430.

64 . . . ο Theoharidis, . .

11 -12 . . Theoharidis, . 100, . 1.

Cottas

65 . Tuilier, . 39-47.

τελείς δρόμον;/ μὴ γάμος αὐθις ἐν Κανᾶ κάκεϊ τρέχεις,/ ἴν' ἐξ ὕδατος
οἰνοποιήσης ξένως;

( ): Ποῦ
πορεύη, τέκνον; Τίνας χάριν τὸν τραχὺν δρόμον τελέεις;/ Μὴ ἕτερος γάμος
πάλιν ἐστὶν ἐν Κανᾶ/ κάκεϊ νυνὶ σπεύδεις ἴν' ἐξ ὕδατος αὐτοῖς οἶνον
ποιήσης,⁶⁶

Tuilier

67

Tuilier

12

12

õ

ö

4

68

66

. 453-77

, . 321-2.

67 . , . 365-6.

68 . , . 320.

ó
õ ö

( ) 69

(. 3-4, . , . 16).

( ) ,

70 .

71 .

72 .

Kirchoff

73 . Wilamowitz

74 .

69 Kirchoff , ' . õMoenchö

70 . . õMachwerkö (. 78).
 (.) . . Lesky Nesselrath
 õ ö. ö. . . Brambs, van Cleff Tuilier
 õ ö.

71 . Index locorum auctorum Tuilier, . 343-55.

72 . Lesky, . , . 20-22. Dodds , .
 li.

73 Kirchoff, . 79.

74 . Lesky, . , . 20-21. Lesky

75

Brambs,

õ ö

Brambs

. 115-6 . . .

76

van Cleff

:)

(15)

. H

: i)

, ii)

, iii)

Wilamowitz.

75

Kirchoff, van Cleff, Brambs Tuilier (.).

76

Brambs

1855. (. 7) Kirchoff,

Kirchoff

Brambs. Kirchoff ( ),

_____:

/

/ . . . ,

van Cleff (bold) van Cleff

( ) ,

: * = i, ** = ii, *** = iii.

77	Kirchoff	Brambs	van Cleff ⁷⁸	Tuilier
1			1573 (?)	
2		1545	1545 (?)	1545
4	1546	1533, 1535 . . . , 1543, 1546, 1758 . . . , 2395, 2405, 2574 (. 52-54)	1546, 1533, 1535 . . . , 1543, 1758 . . . , 2395, 2405, 2574	1533 & 1536, 1546, 1758 . . . , 2395, 2405, (. 52, 54) 1543, (. 53) 2574
7	1582 ó 86	1582 ó 86	1582	1582 ó 86, 1587 ó 90, (. 13, 15) 1539 1592 ó 95, (. 20) 1540 (21 . .) 1563 . .
8			1583 ***	
9			1584 ***	
10			1585	
11			1586	
13	1587 ó 90	1539, 1587	1587 ***	
14		1588	1588 **	
15		1539, 1589	1589 ***	
16		1590	1590 ***	
17	1592 ó 95	1592 ó 94		
18				
19				
20			1540, 1595	1595 **
21	1563 ó 64	(21 . .) 1563 . .	1563	
22			1564 ***	
26	1547	1547	1547	1547
27	1550 ó 51	(27 . .) 1550 . .	1550	(27 . .) 1550 . .
28			1551	
29	1553	1553	1553	1553
30	1555	1555	1555	1555
31	1552	1552	1552 (?)	1552

77

Brambs,

78

77	Kirchoff	Brambs	van Cleff ⁷⁸	Tuilier	
39	1567. 68	(39 . .) 1567 . .	1567	(39 . .) 1567 . .	
40			1568		
45	1570 ó 71	(45 . .) 1570 . .		(45 . .) 1570 . .	
46			1571 **, ***		
47	1574	1564,1574	1574,1564	1564 ó 66 1575 ó 77, (. 52, 54) 1536 1512	
48	1565. 66	(48 . .) 1565 . .	1565		
49					
50	1575 ó 77	1575 ó 77	1575		
51			1576		
52			1577, 1536, 1543		
53			1512		1512, 2374
54	1536, 1543	(. 52) 1536, 1543	1536, 1543		
55	1602 ó 03	1602	1602 *		1602
56		1603	1603 **, ***		(56 . .) 1603 . .
57					
58	1606 (?)	1124, 1606	1606, 1124	1124, 1606	
60		(60 . .) 2519 . .	2519	(60 . .) 2519 . .	
61			2520		
69		1608	1608	(69 . .) 1608	
71		1607	1607	1607	
72	1139 . .		(72 . .) 1139	(72 . .) 1139	
73		1139, 1140	(73 . .) 1140	(73 . .) 1140	
74					
75		1141	(75 . .) 1141 **	(. 77) 1141	
76					
77		1141			
78					
79					
80			1142 - 44	(80 . .) 1142, 1144	1142 - 44
81					
82					
115		(115 . .) 1614			
116			1614 ***	(116 . .) 1614	
119		1599			
120			1599	1599	
171		1148 - 50			
172					
173					
174		1152			
176		1153 - 57			
177					
178	1148 ó 50		1148	1148 ó 50	
179			1149		
180			1150		
181			1152		
183	1153		1153	1153 - 57	
184		1154 ***			
185	1155 - 57		1155 ***		
186			1156		
187		1161	1157		

77				
	Kirchoff	Brambs	van Cleff⁷⁸	Tuilier
194			1161 ***	1161
204		228		
206		1561		
211	228		228 ***	228
213			1561	1561
224		1558		
225		1557, 1559		
231	1558. 59		1558	1558
232			1559, 1557	1557 & 1559
240			1557	
241		1136		
248			1136	1136
256		191 . .		
257		193		
258		194 . .		
263	191		191 ***	191 . .
264	193. 95		193	193
265			194 . .	195
273		571		
276		570		
278		569		
280	571	572	571	571
281		575		
282		577, 585		
283	570	(283 . .) 579 . .	570	570
285	569		569 ***	569
287	572		572	572
288			575	575
289	577		577, 585	577, 585
290			579	578 . .
291	580		580	580
299		(299 . .) 587 . .		
302		584		
305		584		
306		586	587	(306 . .) 587 . .
307		262 - 64	588	
308				
309			584	
312	584		584 ***	584
313	586		586	586
314	262 ó 64		262 **	262 ó 64
315			263	
316			264	
326		(328) 565, 599		
328		1032		
333			599, 565	(. 335) 565, 599, 1032
335			1032, 565, 599	
353		1788 - 91		
354				
355				

77				
	Kirchoff	Brambs	van Cleff⁷⁸	Tuilier
356				
360	1788 6 91		1788	1788 6 91
361			1789	
362			1790	
363			1791	
382		1801		
383		1801, 1803		
384		(384 . .) 1804 . .		
388	1801 . .			
389			(389 . .) 1801	(389 . .) 1801
390			1803	(390 . .) 1803 . .
391			1804	
392				
393				
431		1384		
432		(432 . .) 1385 . . , 1928 .		
434		2070, 2073		
435		(435 . .) 2074 . . ,		
437		2072		
438		(438 . .) 1654 . .		
442			1384 (?)	
443	1385 6 86,		1385, 1928	1384 . . , (443 . .) 1928 . .
444	1928 6 29		1386 ***, 1929 ***	1386
445			2070, 2073	2073 6 75, (. 445) 2070
446	2074. 75		2074	
447			2075	
448	2072		2072	
449	1654		1654	(449 . .) 1654 . .
450			1655	
461		1549		
472	1549		1549 ***	1549
478		1556		
481		1668		
489			1556	1556
492			1668	1668
506	279 (?)			
645		1529		
655	1529		1529 *	1529
656		2212		
657		(706) 2213 .		
658		(658 . .) 2219 . .		
660		(660 . .) 2222 . .		
662		2233		
666	2212		2212	2212
667	[2213]		2213 ***	(. 716) 2213
668	2219. 20	(668 . .) 1845 . .	2219	(668 . .) 2219 . .
669				2220 ***
670	2222. 23		2222	(. 776) 2222
671				2223 ***

77				
	Kirchoff	Brambs	van Cleff⁷⁸	Tuilier
672	2233		2233 ***	2233
673		1833		
674		1835		
675		(675 . .) 1836 . .		
678			1845	(678 . .) 1845 . .
679	1846		1846	
682		1994, 2007		
683	1833	2018	1833	1833
684	1835	1834	1835	1835
685			(685 . .) 1836	(685 . .) 1836
692	2007			1994, 2007
693	2018		2018	2018
694	1834		1834 *	1834
702		2216		
703		2218		
712	2216		2216	2216
713	2218		2218 ***	2218
716	2213			(. 667) 2213
722		1810, 1812		
723		1811, 2039		
732			1812, 1810	1810 & 1812
733			1811, 2039	1811, 2039
742	1104. 1218			(. . 1198) 1104, (. . 1198 . .) 1182, 1218
750		(750 . .) 1101 . .		
759				
760		2262 ó 65	1101 (?)	(760 . .) 1101 . .
761			1102 (?)	
762				
764		2266		
765		(765 . .) 2221 . .		
766		(766 . .) 2244 . .		
768				
769	2262 ó 65	2227 ó 29	2262	2262 ó 65
770			2263	
771			2264	
772			2265	
774	2266 (?)		2266	2266
775	2221		2221	2221
776	2244. 45, . 2222		2244 ***, 2222 ***	(776 . .) 2244 . .
777		2277, 2286	2245	
778	2227 ó 29	2278 ó 80	2227 *	2227 ó 29
779			2228	
780			2229	
784		(784 . .) 2268 . .		
787	2277 ó 80		2277 **	2277 ó 80, (. 787) 2286
788			2278	
789			2279	
790			2280	
794	2268. 69		2268	(794 . .) 2268 . .

77				
	Kirchoff	Brambs	van Cleff⁷⁸	Tuilier
795			2269	
828		1930		
834		1287		
836		2287		
838	1930		1930	1930
844		2311	1287 ***	1287
846			2287	2287
854	2311		2311 ***	2311
948		1506		
952				1761
953		1522		
955	1506	1524 ó 26	1506 ***	1506
956				
957				
960	1522	1521	1522	1522
962	1524 ó 26		1524	1524 ó 26
963			1525	
964			1526	
965		1531		
966		1295, 1306		
967			1521	1521
972	1531		1531	1531
973			1306, 1295	1295, 1306
984		1099		
986		(986=1004.) 1437		
991				1099
992	1099			
993			1099 ***	
995			(1015), 1437	1437
1014		(54) 1648		
1015		1649 . .		
1016		647, 1601		
1018		649		
1019		438		
1020		1535, 2100, 2542		
1021		652, 2192		
1025			1648	(. 750) 1648
1026			1649 . .	1649 . .
1027			647, 1601	647, 1601
1028	647			
1029			649 ***	649
1030	649	373, 653	438, 654	438
1031			1535, 2100 *, 2542 *	1535, 2100, 2542
1032		(1032 . .) 657 . .	652, 2192	652, 2192
1033	652			
1035		675		
1037		676 ó 78		
1038				
1039				
1041	653		653 *	373, 653

77					
	Kirchoff	Brambs	van Cleff ⁷⁸	Tuilier	
1043	657. 58		657	(1043 . .) 657 . .	
1044			658		
1046	675		675	675	
1048	676 ó 78		676 **	676 ó 78	
1049			677 *		
1050			678		
1053		660 . .			
1054		661			
1057		663			
1058		566			
1062		662			
1064			660	(1064 . .) 660 . .	
1065	661		661		
1066		2254			
1067		(1067 . .) 2256 . .			
1068			663	663	
1069			566	566	
1071		2258 ó 61			
1072					
1073	662			662	662
1074					
1075		671, 2013			
1076		673			
1077		(1077 . .) 170 . . , 2016 . .	2254	2254	
1078	2256. 57		2256	2249, (1078 . .) 2256 . .	
1079		(1079 . .) 2014 . .	2257		
1082	2258 ó 61		2258	2258 ó 61	
1083			2259 ***		
1084		666 ó 668			2260 **
1085					2261
1086	671, 2013		671, 2013	671, 2013	
1087	673		673 ***	673	
1088		669	170, 2016	(1088 . .) 170 . . , 2016 . .	
1089	2017		2017, 171		
1090	2014. 15			(1090 . .) 2014 . .	
1091			2015 ***		
1095			666	666 ó 668	
1096	667. 68		667 *		
1097			668		
1099			669 ***		669
1100		1430 -32			
1101					
1102					
1107			2566		
1109		(1109 . .) 2564 . .			
1111	1430 ó 32		1430 ***	1430 ó 32	
1112			1431		
1113			1432		

77					
	Kirchoff	Brambs	van Cleff ⁷⁸	Tuilier	
1117		1162			
1118			2566	2566	
1120			2564 ***	(1120 . .) 2564 . .	
1121			2565 ***		
1124		1473			
1128	1162		1162	1162	
1132		1167			
1133		1062			
1135			1473	1473	
1136		1300			
1139		1145 ó 47			
1140					
1141					
1143				1167	1167
1144	1062		1062	1062	
1147			1300 ***	1300	
1150	1145 ó 47	(1150 . .) 1050	1145 ***	1145 ó 47	
1151		. .	1146 *		
1152		1051 . .	1147 ***		
1153		1052			
1161	1050 ó 52		1050 *	1050	
1162			1051 ***	(1162 . .) 1051	
1163			1052 ***	(1163 . .) 1052	
1164					
1191		1598			
1202	1598	1263 ó 65	1598	1598	
1203					
1204					
1205			1485		
1207		(1207 . .) 1486 . .			
1210		1488			
1212		2202			
1213	1263 ó 65		1263 *, ***	1263 ó 65	
1214			1264		
1215			1455		1265
1216		1485			1485 ***
1217			1486		
1218	1486			(1218 . .) 1486 . .	
1219			1487		
1221	1488 (?)		1488	1488	
1222		161			
1223			2202 ***	2202	
1225		(1225 . .) 162 . .			
1226			1455	1455	
1228		165 ó 69			
1229					
1230					
1231					
1232					
1233			(1233 . .) 1048 . .	161	161

77				
	Kirchoff	Brambs	van Cleff⁷⁸	Tuilier
1236				(1236 ..) 162 ..
1237	163		163 ***	
1239			165	165 ó 69, (.. 1244 ..) 1048 ..
1240			166	
1241	167 ó 69		167 ***	
1242				
1243			169	
1244	1048. 49		1048 ***	
1245			1049 ***	
1248		1053		
1249		1054 ó 56, 1890 ó 92		
1250				
1251				
1252		1058		
1259			1053	1053 ó 56, (.. 1260 ó 62) 1890 - 92
1260	1053 ó 56, . 1891. 92		1890	
1261			1055	
1262			1056, 1892	
1263			1058	
1264	1058			1058
1269		444, 1310, (.. 902 ..) 853		
1270		(.. 903) 854		
1280			1310, 444, 853	444, 1310, (.. 905) 853
1281	1310		854	(.. 906) 854
1303		(1303 ..) 1342 ..		
1305		(1305 ..) 1634 ..		
1314			1342	(1314 ..) 1342 ..
1315	1342. 43		1343	
1316			1712 ..	1634 ***
1317	1634. 35		1714	1635 ***
1318				
1321		1760		
1322		1680		
1324		1678, 1683		
1325		1678		
1326		1681		
1327		1572, 1682	1712 ..	1712 ..
1328	1712	1754, 2573	1714	1714
1329	1714	1685		
1332			1760	1760
1333	1680	2557	1680	1680
1334		2560		

77				
	Kirchoff	Brambs	van Cleff⁷⁸	Tuilier
1335	1683	2562	1683, 1678	1683, (. 1335) 1678
1336			1678	
1337		2563	1681	(1337 . .) 1681 . .
1338			1752, 1882	1752
1339	1754		2573	1754, (. . 68) 2573
1340	1685		1685	1685
1341		(1341 . .) 1700 . .		
1343		1669, 1702		
1344	2557	1670, 1711	2557 *	2557
1345	2560	1671, 1708	2560 *	2560
1346			2562	2562
1348	2563		2563 ***	2563
1349		1684,1695		
1350		(1350 . .) 1696 . .		
1352	1700 ó 02		1700	1700 ó 02, (. 1354, 1369) 1669 1711, (1355 . .) 1670 . .
1353			1701 **	
1354			1702 ***	
1355	1670	1703	1670 ***	
1356			1671, 1758	1708
1357		1706		
1358		1669, 1706 . ., 1756		
1359	1684, 1695			
1360	1696. 97		1684, 1695	1695 ó 97, (. 1360) 1684
1361			1696	
1362			1697	
1365		1703		
1366			1703	1703
1367	1706. 07			
1368			1706 ***	(1368 . .) 1706
1369			1706 . ., 1669, 1756	1707, 1756

(1 ó 63)

Διώνυσος ó προλογίζων

L.

( )

:

ø

ó

(. 4)

õ ö,

79.

. 4: *ðμορφὴν δ' ἀμείψας ἐκ Θεοῦ βροτησίαν*ö:

. 1546.

: *μορφὴν λαβόντα πρὸς Θεοῦ βροτησίαν.* '

*ἀμείψας*⁸⁰, (1533)

(1536 *συνῆψας*, 1758 *ἀμείψαντα* . . .)

---

79 ( ) , 2004, . 52-7

80 , . 136-48. õ ö . Tyrell, . 72, . 4.

(.

. 53-54),

ō   ö

Henrichs ,

ōdeus praesentissimusö,

81 .

, , ,

ō   ö .

. **20 ó 22:** ὄες τήνδε πρώτην ... δαίμων βροτοιζῶ:

, ,

82 .

, .

ō   ö,

(. 28, 19, . . 2515-16).

, ,

, ,

. 20

πόλιν χθόνα, . . (. 1595). Dodds

Seaford ,

---

81 . Henrichs, 1993, . 19. Vernant « ».

82 Dodds, . 65-66, . 20-22, . Vernant, . 295, 2006, . 303, . 20-22.

. 20 23⁸³.
 . 20 . 22, Pierson.
 , 22-23
 : ð( )
 ö. , Dodds,
 , ' , . .
 L P(
 . 54 . 22, .).

. 22: ὄν' εἶην ἐμφανῆς δαίμων βροτοῖςö:

,
 ,
 (. 42, 47-48 50). . 1564 . . ,
 κατ' Εὐριπίδην
 , : ἰν' ἧς ἐμφανῶς Θεὸς βροτοῖς.

. 27 ó 31: ὁ Διόνυσος οὐκ ἔφασκεν .... ὅτι γάμους ἐψεύσατοö:
 ð ö

84 .
 ,
 ,
 ἄσπορον σύλληψιν (. 1, 18-19). . 1547 ó 55
 . .
 ,
 ,
 . 1359-61.
 ( )

83 Dodds, . ., Seaford, . 151, . 20.
 84 . ., 2006, . 307, . 26.

. 45: ὄδς θεομαχεῖ τὰ κατ' ἐμέ ...ῶ: θεομαχεῖ
(. 325, 1525)

. 1570,
( )
Dodds Seaford⁸⁵,
⁸⁶
5, 39, θεομάχοι.
, (Seaford)
Dodds ὄ ῶ.
⁸⁷,

. 48-50: ὄεξ δ' ἄλλην χθόνα ... δεικνύς ἐμαντόνῶ: .
. 1565 . . . 1575 . . (.
1).

(. . . 20-22). . 48-50

⁸⁸.

. 13-22. Dodds

ῶ ῶ ῶ ῶ
ῶ ῶ, ῶ ῶ

⁸⁹.

ῶ ῶ,

---

85 Dodds, . 68, . 45, Seaford, 153, . 45.

86 . . . , . 216 (: 2003,

87 . . . , . 215.

88 . . . , 2006, . 313, . 48-50.

89 . Dodds, . xx.

ὄ ὄ.

. 53-54: *δειδος θνητὸν ἀλλάξας ἔχω/ μορφὴν τ' ἐμὴν μετέβαλον εἰς ἀνδρὸς φύσιν*: Tyrrell . 54 . 22.

. 22

. 53, 54⁹⁰.

, φ

. 53,

. 4.

Tyrrell,

ὁ Λόγος

*σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ὑμῖν*⁹¹

1

. 1489-1619.

ὄ ὄ

(64 ὁ 169)

. *Ἀσιάδες*

Βάκχαι (. . 1168)

ἤδὺν πόνον

εὐκάματον κάματον (. 66)

Βρόμιος.

90 . Tyrrell, . 73, . 21-23.

91 . 1, 14.

(. . .) .
 . . .
 , Dobree, . . .
 . 860⁹⁶ .
 . 182 ,
 . . .
 . . .
 . 1770 . . .
 . . .
 . . .⁹⁸

. **284-5:** *δοῦτος θεοῖσι σπένδεται θεὸς γεγώς, ὥστε διὰ τοῦτον τὰγαθ' ἀνθρώπους ἔχεινδῶ:* ' . . .

. . . 569.
 . . .
 σπένδεται, :)
 : ð , , ö,) : ð ö⁹⁹.
 :
 , , .
 , ,
 .
 , Seaford,
 100 ð ö
 ( )

---

96 Tyrrell (. 81, . 182),
 97 . van Cleff, 369.
 98 . Doering, . 252.
 99 . Tyrrell, . 86, . 284.
 100 Seaford, . 175-6, . 274-85 284.

ό ,

104

ō ö

τῆς ἡσυχίας βίοτονö (. 388-393): ὁ δὲ τῶς ἡσυχίας βίωτος καὶ τὸ φρονεῖν ἀσάλευτόν τε μένει καὶ ξυνέχει δώματα.

(.

1800-5).

: ὁ βίωτος γὰρ

τῆς καλῆς ἡσυχίας/ ... τὸ τε φρονεῖν εὖ σωφρονεῖν τ' ἐν τῷ βίῳ/ τηρεῖ τὰ πάνθ', ὡς ἀσάλευτα προσμένειν (. 1801, 1803-4).

4 ( ),

ō ö

105

104 . Dodds, . 117-8, , 2006, . 411-2.
105

Kirchoff ö ö

φανλότερου πλήθους (. 430-3),

, 4, 25, 162

. 470, 472, 474 & 476,

Goethe

Meyer 461 . . . ( )
. 26, 62-64 ( )
)¹⁰⁶.

. 436-42: ὄθ θῆρ δ' ὄδ ἡμῖν πρᾶος ... ἐπιστολαῖςö:

ὄπρᾶος οὐδ' ὑπέσπασεν φυγῆ πόδ', ἀλλ' ἔδωκεν οὐκ ἄκων χέρασö.

¹⁰⁷,

108

ὄκαταμαρτυρούσιö

¹⁰⁹,

110

111

(. 439).

---

106 Meyer . Tyrrell, Introduction, lxiii.
107 . 26, 50, . 18, 4-8.
108 . 26, 51-2, . 22, 51, . 18, 11.
109 . 26, 62-3, . 14, 60-1.
110 . 23, 9.
111 . 27, 12-4, . 15, 3-5.

, ὄ
ὄ. ὄδι' αἰδοῦζὄ

(.441-2), Seaford .7, 45-7,

, 112.

. 18, 6-8

ὄ ὄ .

. 445-8: ὄφροῦδαί γ' ἐκεῖναι ... ἄνευ θνητῆς χερὄζὄ:

(πρὄς ὄργάδαζ)

. 2070-5

Dodds,

12, 7¹¹³. Hunger . . 2069-2075

114.

. 16, 7

( )

(,).

Hunger,

112 Seaford,, . 186, . 451.

113 Dodds, . 132, . 443-8.

114 . Hunger, . 502.

. 502: ὄσον δ' ἀσεβῆς ἀντὸς ἄν οὐκ εἰσορᾶςö:

Seaford, . 8, 18
(ὄ ὄ) . 24, 16 (
)¹¹⁵.

. 506: ὄσον οἶσθ' +ὄτι ζῆς+ οὐδ ὄ δρᾶς οὐδ' ὄστις εἶö:

ὄτὸ σοφὸν οὐ σοφίαö,
.: (εἰμί) Πενθεύς, Ἀγαύης παῖς,
πατρὸς δ' Ἐχίονος. ' Kitto
¹¹⁶,
ὄ ὄ.
ὄö ὄöτι
ζῆςö ¹¹⁷. Borthwick
( ) ὄö τι ζῆςö

Borthwick

ὄ ὄ, ὄ
ö¹¹⁸. Seaford , ,

17, 28: ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν.

115 Seaford, . 190, . 502.

116 Kitto, . 506. ὄ ὄ Aélion,
(. . 2, Index Tragicorum Graecorum, .

415 . .).

117 . Dodds, Seaford, . Tyrrell

118 Borthwick, . 137.

οἷδασι τί ποιοῦσι ὁ¹¹⁹.

ὁ Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ

( ) 120

ὁ ὄ

(519-75), (862-911), (977-1023), (1153-64)

(56 11
)
(

(ὄ)

(,) (,)
(,) . . (. 1).

(,)
ø (, ,)

560-4: τάχα δ' ἐν ταῖς πολυδένδροισιν
Ὀλύμπου θαλάμαις, ἔνθα ποτ' Ὀρφεὺς
κιθαρίζων σύναγεν δένδρεα
μούσαις, σύναγεν θῆρας ἀγρώστας.

121

119 . 23, 34.

120

Henrichs

. Henrichs, 1993, . 18-9.

121

122

123

,

.

.

,

,

.

.

ó

ó

124

,

125

,

,

,

õ

ö

(

).

West

õ

ö

126

,

,

,

.

,

.

,

.

,

,

.

(Welcker, Hermann, Deichgraeber)

West (.).

122 . Boulanger, . 19.

123 . Boulanger, . 39.

124 . Boulanger, . 22.

125 . Boulanger, . 43 . 13.

126 . West, . 150.

---

127. West

128.

129.

(576 ó 861)

õ ö

õ ö

ö:

ó

ó

δσντεθράνωται άπανö.

( )

130.

---

127 . , 2010, . 24-27.

128 . , 2010, . 27-28.

129 . , 2010, . 36-40 79-91.

130 (. 616-41)

131.

÷ ,
ó

ó

. 604-607: ὀβάρβαροι γυναῖκες ... σαρκὸς ἐξαμείψασαι τρόμονο:

õ

ö

132.

(2051-2: ἐγὼ δὲ

131

132 . Kirk, . 76, . 608.

λίθον ἠρμένον βλέπουσ' ἔτι/ θαμβουμένη πέφρικα...)

(.

2060: ὕμμεσ δὲ μὴ θροεῖσθε, μηδ' ἔστω φόβος).

(. 2102: ... πίτνομεν),

(. 2103: καταπλαγεῖσαι

τῆ χαρᾶ καὶ τῷ φόβῳ).

ἄκαταπλαγεῖσαι φόβῳ

δὲ κπεπληγμένοι φόβῳ

(. 604).

ἄως ἐσεῖδον ἀσμένη σεῶ (. 609).

(. 2104: μὴ δὴ φοβεῖσθε,

μηδ' ὑμῖν ἔστω φόβος)

133

. 633:

ἄσυντεθράνωταιῶ.

( )

ῶ

ῶ.

Kirk

134

ῶ

Seaford,

16, 26 . .

---

133 . 28, 9-10.

134 . Kirk, . 78, . 633 , 2000, . 68-9.

ō

ö

135

136

:)

¹³⁷,)

ὄεσχίσθη

εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω¹³⁸.

ό

( )

(ό)

(ό).

ό

¹³⁹,

. **757-8:** ὄεπι δέ βοστρύχοις/ πῦρ ἔφερον, οὐδ' ἔκαιενῶ:

. Dodds

ō

ö

ō

ö,

( )

135 . 27, 51-2, . 15, 38, . 23, 44-5.

136 . 28, 2.

137 , . . . , . 136

137.

138 . . . . 136.

139 , 2004, 54.

ō

ö

,

...

. 794-5: ὁθύοιμ' ἂν ἀντῶ ... θνητὸς ὢν θεῶδ:

...
269).

. 2168-9,

(. 2194-

ἄπρὸς κέντρα λακτίζοιμῶ . 795,

ø

: ὁΣαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκει; Σκληρόν

σοι πρὸς κέντρα λακτίζεινῶ (, 26, 14).

140

Seaford

141

. 576-641.

:)

(630, : 9, 3 26,

13))

(604-5, : 9, 4 26, 14),)

(576 . , : 9, 4

26, 14),)

ō ö (606-7,

: 9, 6 26, 16)¹⁴².

140 . Dodds Seaford *ad locum*.

, . 216-7.

141

26, 12-18.

: 9, 1-18

142

. Seaford, . 196-7, . 576-641(4) . 212, . 795.

(912 ó 976)

ö¹⁴³

(. 576-603)

:

,

ó .

,

ö

ö

ó .

ö.

. 945-7: ᾗρ' ἄν δυναίμην ... δύναί' ἄν, εἰ βούλοιο:

: ö ,

ö.

144

ᾄς κόκκον σινάπεωσö,

(ö ö , ö ö

).

ó

(

ö ö),

ó

(1024 ó 1152)

143

144 . 17, 20 21, 21, . 11, 23, . 17, 6. « , 13, 2. »

1114-28).

ἐμαῖς/ ἀμαρτίαισι)

(. 1116: ὥς νιν γνωρίσασα μὴ κτάνοι).

(. 1113: κακοῦ γὰρ ἐγγύς ὦν ἐμάνθανεν).

(. 1123: οὐ φρονοῦσ' ἄ

χρὴ φρονεῖν),

(. 1124: ἐκ Βακχίου κατείχετ').

(. 1174-5).

(. 931-4).

308-11 220,

. 1078-83: ὄεκ δ' αἰθέρος φωνή τις ... φῶς σεμνοῦ πυρόζο:

1077-85 (. . 794-5).
2254,
2256-61 . . . 1080 1081

ō ö

)
(,).

145 .

(1165 ó 1392)

---

145 : . 3, 17, . 1, 11, . 3, 22, : . 17, 5,
. 9, 7, . 9, 35.

,

.

,

,

.

. . .

,

.

( )

ō ö¹⁴⁶.

(

)

,

.

. 1300 . ., 1329 . .:

. 1300 . .

,

. 1300

. 1329.

ø :)

,)

,)

ὄλιπό μηχανῆςö

,

.

ø

ø

147

1)

3

---

146 . . . (. 755 . .),

L. . Doering, . 255-6.

147 Kirchoff

Murray (*OCT*)

Dodds. Tyrrell

Murray

Diggle) 1330 (1329)

(. .).

ὄτον ἔλεονῶ

: ὀκινῆσομεν ἔλεον καὶ ἀπὸ τοῦ κατηγορεῖν ἑαυτῶν αὐτοὶ κατηγοροῦντες ἑαυτῶν. τοῦτό ἐστι μὲν εὐρεῖν καὶ παρὰ τοῖς τραγικοῖς ποιηταῖς. ἀμέλει παρὰ τῷ Εὐριπίδῃ τοῦ Πενθέως ἢ μήτηρ Ἀγαύη, ἀπαλλαγεῖσα τῆς μανίας καὶ γνωρίσασα τὸν παῖδα τὸν ἑαυτῆς διεσπασμένον, κατηγορεῖ μὲν ἑαυτῆς ἔλεον δὲ κινεῖ.ῶ¹⁴⁸

: ὀκαὶ ἀπ' αὐτοῦ δὲ τίς τοῦ τεθνεῶτος ἔλεον κινεῖν δύναται .... τοῦτον τὸν τρόπον κεκίνηκεν Εὐριπίδης οἶκτον ἐπὶ τῷ Πενθεῖ κινῆσαι βουλόμενος. ἕκαστον γὰρ αὐτοῦ τῶν μελῶν ἢ μήτηρ ἐν ταῖς χερσὶ κρατοῦσα καθ' ἕκαστον αὐτῶν οἰκτίζεται.ῶ¹⁴⁹

ϕ

2)

: ὀΔιόνυσος δὲ

ἐπιφανεῖς τὰ μὲν πᾶσι παρήγγειλεν, ἕκαστῳ δὲ ἄ συμβήσεται διεσάφηνεῶ.

ὀἀπὸ μηχανῆς Διόνυσοςῶ

3)

. 907 δεῖ μὴ γὰρ ἴδιον ἔλαβον ἐς χέρας μύσοςῶ

4)

2

:) γαυριᾶν: καὶ τοῦτο μέμφονται. Δημοσθένης περὶ τοῦ Στεφάνου, Εὐριπίδης Βάκχαις¹⁵⁰,) λελάβημαι: ἀντὶ τοῦ εἴλημμαι. Ἡρόδοτος ἕκτῳ καὶ τετάρτῳ, Εὐριπίδης Βάκχαις¹⁵¹.

148 Walz C., *Rhetores Graeci*, . IX, . 587.

149 Walz C., . . , . 590.

150 Bekker I., *Anecdota Graeca*, . 87.

151 Bekker I., . . , . 105.

(') ,
 ,
 γαυρουμένη γαυρούμενος . 1144

1241 , λελημμένος .
1102.

5) , 2 : ὄκαθάπερ τινὰ Πενθέα ἢ
Ὀρφέα λακιστὸν ἐν πέτραισι εὐρέσθαι μόρονῶ .

Musgrave

152 .

6) ὄ ὄ
 . . .
 ,

7) 153
 .
 ,
 . . . ο *P. Ant. 24 fr. 2A (Verso)*

1471 . . . ὄτὰ δ' αἰμόφυρτα καὶ κατηλοκισμένα/ μέλη...ῶ.

. . .
 , Kirchoff, Murray Diggle¹⁵⁴.
 :)

compositio
membrorum,)

---

152 ' Murray.
153 . Dodds, Appendix, Diggle, Baccharum Appendix.
154 Tyrrell . 1330 (1329)
Murray, Diggle) . Tyrrell
Sandys.

Murray

Kirchoff

Diggle

Diggle

Kirchoff	Murray ¹⁵⁵	Diggle
[εἰ μὴ γὰρ ἴδιον ἔλαβον ἐς χεῖρας μύσος]		
907		καὶ δυστάλαιναν τὴν πάλαι (μακαρίαν)
1011		
1311	τίς ἐστὶν οὗτος ὃν νέκυν χεροῖν ἔχω;	
1312	πῶς καὶ νιν ἢ δύστηνος εὐλαβουμένη	πῶς καὶ νιν ἢ δύστηνος εὐλαβουμένη
1313	πρὸς στέρνα θῶμαι; τίνα [δε] θρηνήσω τρόπον;	πρὸς στέρνα θῶμαι; τίνα θρηνήσω τρόπον;
1315	κατασπᾶσ . . . πᾶν μέλος	καὶ πᾶν (κατασπᾶσαι με) σὸν μέλος, τέκνον
1256		ὄπως (κατασπᾶσαιμι) καὶ σύμπαν μέλος,
1257	κυνοῦσα σάρκας, ἄσπερ ἐξεθρεψάμην	κυνοῦσα σάρκας ἄσπερ ἐξεθρεψάμην
921	ὦ φιλιτάτη πρόσοψις, ὦ ποθουμένη	
1120	οἱ δ' οὐδὲ φροντίζουσί σ' ἐνθειῖναι τάφω.	οἱδ' οὐδὲ φροντίζουσί σ' ἐνθειῖναι τάφω.
1121	πῶς οὖν ἐγὼ σε	πῶς οὖν ἐγὼ σε (τοῦ ξύλου καταγάγω);
1122	ποιῶ δὲ τύμβω [κατακαλύψω] σὸν δέμας;	ποιῶ δὲ τύμβω (καταθειμην) σὸν δέμας;
1123	ποῖοις τε πέπλοις [ἄθλιον κρύψω] νέκυν;	οἷοις τε πέπλοις (κατακαλύψω) νέκυν;

155

Dodds.

156 Murray

Murray

. 1122-4

.	Kirchoff	Murray ¹⁵⁵	Diggle
1124a	πῶς καὶ [δέ] τὰ πυχῶρι' [ἐπι] νεκρῶ μέλη		
1124b	μέλψω;		
1125		(τίνες δὲ κηδεύουσιν, ὧ τέκνον, χέρες;)	
1126	οἴμοι, τί δράσω; τί [δέ] γενώμ[εθ' ἄθλιοι;]		
1449			βαῖον παρηγόρημα τοῖς τεθνηκόσι
1466		φέρ', ὧ γεραῖε, κρᾶτα τοῦ (τρισολβίου)	φέρ', ὧ γεραῖε, κρᾶτα τοῦ (τρισολβίου)
1467		ὀρθῶς προσαρμόσωμεν, εὐτόνον δὲ πᾶν	ὀρθῶς προσαρμόσωμεν, εὐτόνον δὲ πᾶν
1468		σῶμ' ἔξακριβώσωμεν εἰς ὅσον πάρα.	σῶμ' ἔξακριβώσωμεν εἰς ὅσον πάρα.
1469	ὧ φίλτατον πρόσωπον, ὧ νέα γένυς.	ὧ φίλτατον πρόσωπον, ὧ νέα γένυς.	ὧ φίλτατον πρόσωπον, ὧ νέα γένυς,
1470	ἰδοῦ, καλύπτρα τῆδε σ[ὸ]ν κρύπτω κάρα·	ἰδοῦ, καλύπτρα τῆδε σῆν κρύπτω (κάραν·)	ἰδοῦ, καλύπτρα τῆδε (σῆν) κρύπτω (κάραν),
1471	τὰ δ' αἰμόφυρτα καὶ κατηλοκισμένα	τὰ δ' αἰμόφυρτα καὶ κατηλοκισμένα	τὰ δ' αἰμόφυρτα καὶ κατηλοκισμένα
1472	μέλη σὰ . . . . . πέπλοισ[ι] σκέπω	μέλη . . .	μέλη σὰ καὶ (μέρη) πέπλοισ κανοῖς (σκέπω)
1473	. . . . . πᾶσαν ἡματωμένην.		
)			
300			μάθης γὰρ εὐράν τὴν κατ' ἄξιαν τίσιν
1360			οὐκ εὐπρεπεῖς ἔθεντο (πολλοὶ μοι) λόγους,
1361			ψευδῶς τεκεῖν βάζοντες ἐκ τινὸς βροτῶν.
1362			κοῦκ ἤρκεσάν μοι ταῦθ' ὑβρισθῆναι μόνον
1665	τοιαῦτα λαὸς		τοιαῦτα λαὸς (ὁ πρὶν ἡγαπημένος)
1666	εὐεργέτην ἔδρασε θυμωθεὶς φθόνῳ		εὐεργέτην ἔδρασε θυμωθεὶς φθόνῳ.
1692	αὐτο[ι] μὲν εἶ[δεθ'], ὡς μανεῖς . . . ὑπο		
1664	εἰς δεσμὰ τ' ἦλθε καὶ λόγ[ων] ἐμπαιγματ[α].	ἐς δεσμὰ τ' ἦλθε καὶ (λόγους ἐμπαιγμάτων)	εἰς δεσμὰ τ' ἦλθε (καὶ λόγους ἐμπαιγμάτων).
1663	τοιγὰρ τέθνηκον ὧν ἐχρῆν ἦκισθ' ὑπο	τοιγὰρ τέθνηκεν ὧν ἐχρῆν ἦκισθ' ὑπο.	τοιγὰρ τέθνηκεν ὧν ἐχρῆν ἦκισθ' ὑπο,
1667	καὶ ταῦτα μὲν πέπονθεν οὗτος [ἐνδίκως].	καὶ ταῦτα μὲν πέπονθεν οὗτος (οὐκ ἄκων)	καὶ ταῦτα μὲν πέπονθεν οὗτος οὐκ (ἄκων).
1715	αὐτὸς δ' ἑαυτὸν αἰτιασάσθω . . . . . ¹⁵⁷		
1668	ἃ δ' αὐ παθεῖν δεῖ λαόν, οὐ κρύψω κακά.	ἃ δ' αὐ παθεῖν δεῖ λαόν οὐ κρύψω κακά.	ἃ δ' αὐ παθεῖν δεῖ λαόν οὐ κρύψω κακά.
1669	λείψει πόλισμα [πολεμ]ίοις εἴκων	λίπη πόλισμα, βαρβάρους εἴκων, (ἄκων)	λίπη πόλισμα βαρβάρους εἴκων, (ἄκων),
1670			δοῦλος, μέτοικος· ἔστι γὰρ τὸ θέσφατον
1671			εἰς πᾶσαν αἴαν βαρβάρων (ἀποτρέχειν),
1678	πόλεις δ' ἐπ' [ἄ]λλας εἰσαφί[ξο]νται ζυγόν	πόλεις δὲ πολλὰς εἰσαφίκωνται, ζυγόν	πόλεις δὲ πολλὰς εἰσαφίκωνται ζυγόν

	Kirchoff	Murray ¹⁵⁵	Diggle
1679	δούλειον . . . ἔλκοντες οἱ δυσδαίμονες.	δούλειον (ἀνέλκοντες) οἱ δυσδαίμονες.	δούλειον (ἀνέλκοντες) οἱ δυσδαίμονες
1672-1680	αἰχμαῖς ἄλωτοί, πολλ' ἀνατλάντ[ε]ς κακά.	αἰχμαῖς ἄλωτους, πολλ' ἀνατλάντας κακά. ¹⁵⁸	αἰχμαῖς ἄλωτους, πολλ' ἀνατλάντας κακά
1673	..... [δὲ]..... αὐδ[ῶ].....		(ἀναιρέταις γὰρ πᾶσιν αὐδᾶ παραγενῆ)
1674	λιπεῖν πόλιν τήνδ' ἀνοσίου μιάσματος	λιπεῖν πόλιν τήνδ', ἀνοσίου μιάσματος	λιπεῖν πόλιν τήνδ' ἀνοσίου μιάσματος
1675	δίκην τινο[ύ]σας τῶδ', ὃν ἔκτειναν . . . ,	δίκην τίν(ον)τας τῶδ' ὃν ἔκτειναν (φθόνῳ),	δίκας τίνοντας τῶδ' ὃν ἔκτειναν φθόνῳ
1676	καὶ μηκέτ' [ἐσ]ιδεῖν πατρίδ· οὐ γὰρ εὐσεβὲς	καὶ μηκέτ' (ιδεῖν) πατρίδ· οὐ γὰρ εὐσεβὲς	καὶ μηκέτ' (ιδεῖν) πατρίδ· οὐ γὰρ εὐσεβὲς
1677	μένειν φονευτὰς ἐν τάφοις	μένειν φονευτὰς (ἐν τάφοις νεκρουμένων.)	μένειν (φονευτὰς ἐν τάφοις νεκρουμένων).
1690	[α]ὐτὸς δ' ἅ μέλλει[ς] πῆματ' ἐκπλήσειν, φράσω	οὗτος δ' ἅ μέλλει πῆματ' ἐκπλήσειν, φράσω. ¹⁵⁹	οὗτος δ' ἅ μέλλει πῆματ' ἐκπλήσειν φράσω
1639		σαφῶς γὰρ αὐτὸν τοῖσιν ἐξεργασμένοις ¹⁶⁰	σαφῶς γὰρ αὐτὸν τοῖσιν ἐξεργασμένοις
1640		θεὸν νομίζω.	θεὸν νομίζω
1756			δεῖ γὰρ σε τὴν φονῶσαν ἐκλιπεῖν πόλιν

---

158 Murray Diggle . 1672, Kirchoff
159 . 1689 Murray. (Brambs,
Ellissen, Tuilier) . 1690.
160 . 1639-40 . . Murray
).

1315 1311-3

1256-7 1120-4

(.1315 1256) . . . . . (1311-13 1121-4),

. 1466-8 . 1469-73
ø

compositio membrorum

(. 1466 1470, 1472¹⁶² .

. 1466,

161

162 172).

Dodds, 1471
163

ὄ .
δῆλαστος γὰρ αὐτοῦ τῶν
μελῶν ἢ μήτηρ ἐν ταῖς χερσὶ κρατοῦσα καθ' ἕκαστον αὐτῶν οἰκτίζεται.

ö (. Wortregie).

164

165

(1637-99).

, δῆλαπημένος μαθητῆς

---

163 2a 3, . 1471, . Dodds,
Appendix.

164 . . ( )

165 Walz C., *Rhetores Graeci*, . IX, . 591.

9)¹⁶⁶

(. 1685-

(.),

(. 1663-9,

1678-80, 1692).

(. 1673-7).

. 1690

70 . .

αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν¹⁶⁷.

(V, 61, 2): ὁ ἐπὶ

τούτου δὴ τοῦ Λαοδάμαντος τοῦ Ἐτεοκλέους μονναρχέοντος ἐξανιστάται
Καδμεῖοι ὑπ' Ἀργείων καὶ τρέπονται ἐς τοὺς Ἐγχελέας.

(IX, 8, 6).

ῶ ῶ

ö. Leinieks

166

: . 23, 36-8 24, 1-2, . 21, 5-24 23, 28-30.

167

. 27, 25.

335 . . 168

( )

169

170

171

172

compositio membrorum,)

. 1329¹⁷³

Robert,

Dodds

50

(2)

P.

. 1300

3

168 . Leinieks, . 335.

169 . 1352-4 . .

(. 1384-7)

: ð

ö.

170 B .

, 2006, *ad locum*.

171

Dodds (. 235-6),

172

173

Tyrrell, Murray Dodds.

. 1300 1329 (

) 1301 1330

		Wilamowitz,			
		.	. 1301	. 1297	
		. 1298-300		.	
ō	ö	Burges	1832,	120	.
				Tyrrell	
				,	
			174	.	
		Robert			
		compositio membrorum		. 1300.	
			175	,	
		Robert	. 1300	,	
. 1301				176	.
			. 1308-26.		
			ō	ö	
		Seaford			
		. 1300			
		δσῶμαö (. 1298)		δσυγκεκλημένονö (. 1300).	
		,	,	.	
				.	
				ó	,
				.	

---

174 . Tyrrell, . 140.
175 Kirk, Seaford,
176 Dodds . 1301 ø ,

---

1)

2)

177. $\emptyset$,

δκατ' Εὐριπίδην τὸ κοσμοσωτήριον πάθος

178.

---

177 . Kirchoff, .79.
178

( ) - . Hunger, .503.

3)

õ

ö.

)

(...)

)

( )

)

(ó)

(ó ,)

(ó

).

---

4)

,
.
,
-
.
(.),
.
,
, , (,)

179

5)

. . .
.
.
:) ,)
)
.

179

West,
Boulangier (.).

ó ABSTRACT

- Greek

sui generis .

: ó ó (, ,
).

( )

õ ö . ,

English -

Bacchae constitutes a truly unique tragedy. The term applies due to the fact that being the sole surviving tragedy whose focal figure is Dionysus, it amalgamates the sensational intensity of the plot and an impeccable artistry. *Christus Patiens* on the other hand is yet another unequaled work with exceptional features: it is the only existing Byzantine tragedy - at least in terms of structure - which portrays the most sacred events of the Christian faith (Crucifixion, Burial, Resurrection).

The juxtaposition the current dissertation has attempted tackles the reception of the ancient tragedy by the unknown Byzantine author and the transformation which was attained via his adjustment of pagan verses to serve a Christian context. Particular emphasis was given to the interrelation between the figures of Dionysus and Jesus, which was established on the basis of textual evidence. Furthermore, the dissertation examines various scholarly attempts of reconstructing the missing parts

---

of the exodus of *Bacchae* on the basis of the text of *Christus Patiens*.

(

.)

-
- Murray, G. 1913² (. 1975). *Euripidis Fabulae* (.). Oxford.
  - Diggle, J. 1994. *Euripides* (.). Oxford.

-
- Ellissen, A. 1855 (. 1976). *Die Tragoedie angeblich vom heiligen Gregorius von Nazianz (Analekten der mittel- und neugriechischen Literatur, 1.)*. Leipzig.
  - Brambs, J. G. 1885. '*Christus patiens*' *Tragoedia christiana quae inscribi solet Gregorio Nazianzeno falso attributa*. Lipsiae.
  - Tuilier, . 1969. *La Passion du Christ : Tragédie*. Paris.

-
- Tyrell, R.Y. 1892 (. 1961). *The Bacchae of Euripides*. London.
  - Dodds, E.R. 1960 (1944¹). *Euripides Bacchae*. Oxford.
  - Kirk, G. S. 1970 (. 1979). *The Bacchae of Euripides : A Translation with Commentary*. Cambridge.
  - Seaford, R. 1996 (. 2001). *Euripides Bacchae*. Warminster.

-
- Aélion, R. 1983. *Euripide: Héritier d' Eschyle* (. ,). Paris.
  - Bather, A. G. 1894. ÍThe Problem of the *Bacchae*Ĥ, *JHS* 14, . 244-263.
  - Borthwick, E. . 1966. ÍThree Notes on Euripides' *Bacchae*Ĥ, *CR* 16, . 136-138.
  - Boulanger, A. 2004. . . . .
  - Burkert, W. 1993. . . . .
  - Carpenter, Th. Faraone Chr. (.) 1993. *Masks of Dionysus*. Ithaca Ę London.
  - Cole, S. G. 1980. ÍNew Evidence for the Mysteries of DionysosĤ, *GRBS* 21, . 223-238.
  - Denniston, J. D. 1936. ÍVariaĤ, *CR* 50, . 116-117.

-
- , . 2008. : (.),
  - Glover, M. R. 1929. Í *The Bacchae*, *JHS* 49, . 82-88.
  - Gregory, J. 2010. (.).
  - Henrichs, A. 1993. Í *He Has a God in Him : Human and Divine in the Modern Perceptions of Dionysus*, Carpenter Faraone, . 13-43.
  - 2010. Í , Gregory J. (.), . 619-640.
  - , . 2000. Í . M. . 61-71.
  - 2004. Í ;Í, (.), . 49-62.
  - Kitto, H. D. F. 1968. .
  - , . 2007.
  - Leinieks, V. 1967. Í *Interpolations in the Bacchae*, *AJP* 88, . 332-339.
  - , . 1971. .
  - Lesky, A. 2003. (. ,).
  - Neuburg, M. 1986. Í *Two Remarks on the Text of Euripides' Bacchae*, *AJP* 107, . 248-52.
  - , . 1996. 19 20 . / .
  - 2006. . / .
  - 2010. .
  - Obbink, D. 1993. Í *Dionysus Poured Out : Ancient and Modern Theories of Sacrifice and Cultural Formation*, Carpenter Faraone, . 65-86.
  - Otto, W. 1991. : .
  - Robert, C. 1899. Í *Die Schlusszene der Euripideischen Bacchen*, *Hermes* 34, . 645-649.
  - Seidensticker, B. 1978. Í *Comic Elements in Euripides' Bacchae*, *AJPh* 99, . 303-320.
  - Stevens, P. . 1988. Í *Whose Laughter does Pentheus fear? (Eur. Ba. 842)*. *CQ* 38, . 246-7.
  - Vernant, J. . & Vidal-Naquet P. 1991. (. ,). .
-

- Vernant, J. . 1991. Vernant P. J. & Vidal-Naquet P. (.), . 283-322.
- West, M. L. 1983. *The Orphic Poems*. Oxford.

IV.

- . 1995. (.).
- Horna, K. 1929. Í Der Verfasser des *Christus patiensí*, *Hermes* 64, . 429-431.
- Hunger, H. 1971. A. Tuilier: Recherches critiques sur la tradition du texte d' Euripide, *Gnomon* 43, . 123-130.
- 2001 (1992¹).
- . 1916. Í . 13, . 381-407.
- . 1974. Í . 3, . 353-370.
- Piana, G. La 1936. Í The byzantine theater, *Speculum* 11, . 171-211.
- Theoharidis, G. J. 1940. *Beitraege zur Geschichte des byzantinischen Profantheaters im IV. und V. Jahrhundert, hauptsaechlich auf Grund des Predigten des Johannes Chrysostomos, Patriarchen von Konstantinopel* (.). Thessaloniki.
- . 1991 (1988¹). (4 . . .)

V.

- Cleff, F. L. van. 1888-1891. The pseudo-Gregorian drama in its relation to the text of Euripides, *Transactions of the Wisconsin Academy of Sciences, Arts and Letters* 8, . 363-378.
- Doering, A. 1867. Í Die Bedeutung der Tragoedie fuer die Euripideskritikí, *Philologus* 25, . 221-258.
- Kirchoff, A. 1853. Í Ein Supplement zu Euripides' *Bacchení*, *Philologus* 8, . 78-93.

VI.

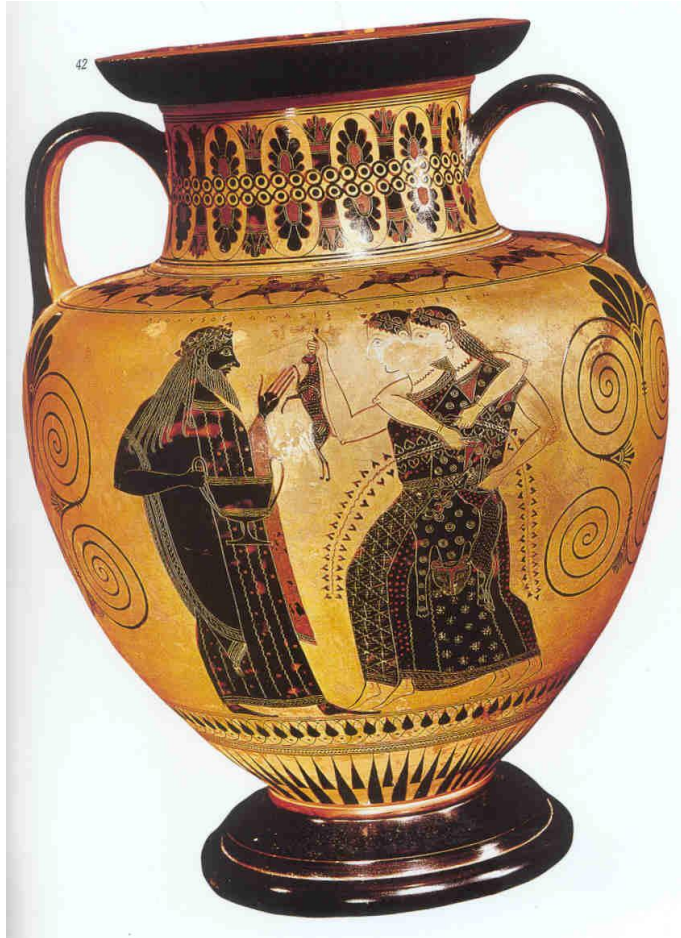

- . 1977.
- [Kirk (.) (.).]
- . 1973. Í .

1

(<http://users.sch.gr/pchaloul/classic-art/melan-amf-Dionys.jpg>)

2

(http://www.archeoferrara.beniculturali.it/la-sala-dei-capolavori_pag_pg61_ita.aspx)

3

4

<http://www.arxaiologia.gr/site/content.php?artid=6002>

(http://www.byzantinemuseum.gr/el/collections/Loverdos_collection/)

(1-4)
 LIMC (*Lexicon Iconographicum Mythologiae*
Classicae, Zurich & Munich, 1981-). 1, 2 4
 ( ),
 3
 LIMC. 5-6 ,
 1-
 4 ,
 1 LIMC,
 2 LIMC,
 1 (. LIMC, . 1, . 328):
 (. 530 .).
 (. LIMC, . 2, . 451-2, . 294*)
 2 (. LIMC, . 1, . 381):
 (. 460 .).
 (. LIMC, . 2, . 481-2, .
 705*).

---

3 (. LIMC, . 1, . 320): .

(. LIMC, . 2, . 445, . 201 a*).

4 (. LIMC, . 1, . 350): «

» (. 200-150 .).

(. LIMC, . 1, . 461, . 434*).

5: . q

6: (.) . q